

ประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ
ในอำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี*

Effectiveness of Public Management of the Monks
in Mueang District, Prachin Buri Province

¹พระมหาสุนทร สทธาธิโก, พระอธิการอินทร์นุช สุวรรณโณ และ พระครูขันติธรรมธาริ

¹Phramaha Sunthon Saddhadhiko, Phraathikarn Inthanuch Suwanno and
Phrakhruhantihammatharee

¹มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

¹Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Ratchasima Campus, Thailand.

¹Corresponding Author's Email: neung1976@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาระดับ 2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ 3. เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี ระเบียบวิธีวิจัยเป็นแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.768 กับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชน จำนวน 327 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 9 รูปหรือคน โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา สรุปเป็นความเรียง

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.74$, S.D.=0.43) 2. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ กับประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันเชิงบวก อยู่ในระดับปานกลาง ($r=0.764^{**}$) 3. แนวทางการส่งเสริมประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี ด้านคุณภาพของงาน จัดตั้งคณะกรรมการจากทั้งพระและฆราวาส ใช้วัดเป็นศูนย์ประสานงาน รับฟังความคิดเห็นจากประชาชน ด้านปริมาณของงาน ประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วน และผู้นำชุมชนเพื่อจัดสรรความช่วยเหลืออย่างเหมาะสม ด้านระยะเวลา ดำเนินงานตามกรอบเวลาที่ชัดเจน รวดเร็ว เป็นธรรม และสรุปผลได้ตามเป้าหมาย ด้านค่าใช้จ่ายในการ

ดำเนินงาน จัดหางบประมาณผ่านกองทุนและกิจกรรมทอดผ้าป่า เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ; การบริหารจัดการ; สาธารณะสงเคราะห์

Abstract

This research aims to 1. Study the level 2. Study the relationship 3. To propose a guideline to promote the effectiveness of public welfare management of the Sangha in Mueang District, Prachinburi Province. The research methodology is a mixed-methods quantitative research with a reliability of 0.768 for the sample group of 327 people. The data were analyzed using descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, standard deviation, and correlation coefficient. The qualitative research collected data from 9 key informants using the descriptive content analysis technique and summarized as an essay.

The research results found that 1. The overall effectiveness of public welfare management of the Sangha chiefs in Mueang District, Prachin Buri Province was found to be at a high level ($\bar{x}=3.74$, S.D.=0.43). 2. The relationship between public welfare management and the effectiveness of public welfare management of the Sangha chiefs in Mueang District, Prachin Buri Province was positively related at a moderate level ($r=0.764^{**}$) 3. Guidelines for promoting the effectiveness of public welfare management of the Sangha chiefs in Mueang District, Prachin Buri Province In terms of work quality, establish a working group consisting of both monks and laity, use the temple as a coordination center, listen to opinions from the public. In terms of work quantity, coordinate cooperation from all sectors and community leaders to allocate appropriate assistance. In terms of time, work is carried out according to a clear time frame, is fast, fair, and concludes results according to the target. In terms of operating expenses, allocate a budget through the fund and the phaapaa activity to help disaster victims effectively.

Keywords: Effectiveness; Management; Public Welfare

บทนำ

วัดในประเทศไทยไม่ได้จำกัดบทบาทเพียงการเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาเท่านั้น แต่ยังเป็นหน้าที่เป็นศูนย์กลางของชุมชนที่ผสมผสานศีลธรรม ความรู้ และวัฒนธรรมเข้าไว้ด้วยกัน นอกจากนี้ วัดยังเป็นที่พักพิงทางร่างกายและจิตใจสำหรับพระสงฆ์และพุทธศาสนิกชน อีกทั้งยังเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สะท้อนถึงค่านิยมและศักยภาพของสังคมไทย วัดมีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดศีลธรรมแก่ประชาชน รวมถึงเป็นสถานที่

สำหรับกิจกรรมทางสังคมต่าง ๆ เช่น การทำสังฆกรรม การพัฒนาชุมชน และการเผยแผ่พระธรรมคำสอน อดีตพระสงฆ์มักเป็นผู้นำด้านปัญญาและการพัฒนา โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทที่การพัฒนามักเริ่มต้นจากวัด ไม่ว่าจะเป็นการสร้างวัด พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน หรือเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชน แม้ในยุคปัจจุบัน วัดยังคงมีบทบาทสำคัญในฐานะที่เป็นที่พึ่งของชุมชนในหลายด้าน (พระธรรมวรเมธี (สุชิน อคฺคชิโน), 2550)

ทั้งคฤหัสถ์และบรรพชิตต่างต้องพึ่งพาอาศัยกันและกันด้วยการให้วัตถุและให้ธรรมะ ดังที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ในเรื่องทศ 6 ถึงหน้าที่ของพระสงฆ์ที่มีต่อพุทธบริษัทว่า ควรห้ามไม่ให้กระทำความชั่ว ส่งเสริมให้ตั้งอยู่ในความดี อนุเคราะห์ด้วยน้ำใจอันงาม ให้ได้ฟังสิ่งที่ยังไม่เคยฟัง ทำสิ่งที่ฟังแล้วให้แจ่มแจ้ง และบอกทางสวรรค์ ความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์กับชาวบ้านจึงเป็นการเกื้อกูลซึ่งกันและกัน โดยชาวบ้านมีหน้าที่อุปการะบำรุงพระสงฆ์ในด้านปัจจัยและวัตถุ ขณะที่พระสงฆ์มีหน้าที่อุปการะชาวบ้านด้วยธรรมะ ซึ่งเป็นหลักในการพัฒนาชีวิตให้ดียิ่งขึ้น เมื่อก้าวถึงความสำคัญของวัดแล้ว วัดควรมีคุณลักษณะตามพุทธประสงค์ คือ ตั้งอยู่ในสถานที่ไม่ไกลและไม่ใกล้ชุมชนจนเกินไป สะดวกแก่การเดินทาง ไม่พลุกพล่านในเวลากลางวัน เงียบสงบในเวลากลางคืน เพื่อให้เหมาะแก่การปฏิบัติธรรมและเป็นศูนย์รวมจิตใจของพุทธศาสนิกชน ปัจจุบันการคณะสงฆ์หรือการพระศาสนาประกอบด้วยภารกิจ 6 ประการ ได้แก่ การปกครอง การศาสนศึกษา การศึกษา สงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ ซึ่งรวมถึงการดำเนินกิจการต่าง ๆ เพื่อประโยชน์แก่สาธารณะ ช่วยเหลือเกื้อกูล และอุดหนุนจนเจือสถานทีซึ่งเป็นที่สมมติของประชาชนทั่วไป ทำให้ความผูกพันระหว่างวัดและชุมชนมีมาอย่างยาวนานและเป็นประโยชน์ร่วมกัน (สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก, 2546)

ปัจจุบันพระพุทธรศาสนาที่มีพระสงฆ์และวัดเป็นตัวแทนหลักในการเผยแผ่และสืบทอดพระธรรมวินัย โดยมีมหาเถรสมาคมและพระสังฆาธิการทำหน้าที่ปกครองและบริหารคณะสงฆ์ให้ดำเนินไปโดยความเรียบร้อย สอดคล้องกับพระธรรมวินัย กฎหมายบ้านเมือง และระเบียบประเพณีของสังคมไทยในทุกระดับ พระภิกษุเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนภารกิจของคณะสงฆ์ ซึ่งประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ การปกครอง การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ ในส่วนของการสาธารณสงเคราะห์นั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสรรค์ประโยชน์แก่สังคมและประชาชนโดยรวม อาทิ โครงการช่วยเหลือประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี ที่มุ่งเน้นการช่วยเหลือผู้ที่ประสบความยากลำบากหรือภัยพิบัติต่าง ๆ โดยดำเนินการตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดความผูกพันระหว่างคณะสงฆ์กับชุมชน ทั้งนี้ ภารกิจด้านการสาธารณสงเคราะห์สามารถจำแนกออกเป็น 4 ลักษณะ ได้แก่ 1) การดำเนินกิจการเพื่อสาธารณประโยชน์ เช่น การจัดอบรมวิชาชีพแก่ประชาชนในท้องถิ่น 2) การสนับสนุนกิจการของรัฐหรือเอกชน เช่น การพัฒนาหมู่บ้าน ตำบล หรือการจัดหาทุนเพื่อการสงเคราะห์ 3) การเกื้อกูลสาธารณสมบัติ เช่น การสร้างถนน ขุดลอกคูคลอง จัดซื้อเครื่องมือแพทย์ และ 4) การช่วยเหลือประชาชนในภาวะยากลำบาก เช่น การให้การสนับสนุนผู้ประสบภัยจากอุบัติเหตุหรือภัยพิบัติต่าง ๆ ซึ่งทั้งหมดนี้ล้วนเป็นการสร้างประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมอย่างเป็นรูปธรรม (พระพรหมกวี (วรวิทย์ คงคปญฺญ), 2553)

การจัดการสาธารณสุขสงเคราะห์ดังกล่าวเป็นกระบวนการที่ใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์มาผนวกกับการทำงานในคณะสงฆ์ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีคุณภาพและพึงพอใจแก่พระสงฆ์หรือประชาชนที่อยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี เป็นต้น นอกจากนี้ ยังเพิ่มประสิทธิภาพของงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี ทั้งนี้คณะสงฆ์อำเภอคงจะสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้นั้น ผู้ปกครองคณะสงฆ์หรือพระสังฆาธิการเป็นผู้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะพระสังฆาธิการเป็นผู้ที่จะตัดสินใจหาทางออกร่วมกันกับประชาชนเพื่อขับเคลื่อนงานสังคมไปสู่ความสำเร็จ คณะสงฆ์อำเภอคงซึ่งมีพระสังฆาธิการเป็นผู้นำร่วมกับผู้นำชุมชนจึงเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ

ดังนั้น ผู้วิจัยมีสังกัดในคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี จึงมีความสนใจสนใจศึกษาเรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี” เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็น ตลอดจนจนปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในประสิทธิภาพการ จัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา โดยองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยจะเป็นข้อมูลสำคัญสำหรับพัฒนากิจการคณะสงฆ์ สืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี
2. เพื่อความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ กับประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยงานวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ซึ่งเป็นการผสมวิธีระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

1. ประชากรเป้าหมาย
ประชากร ได้แก่ ประชาชน ในตำบลเนินหอม อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 1,790 คน (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2567)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชน ในตำบลเนินหอม จำนวน 327 คน

2.1 การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการกำหนดขนาดตัวอย่างในการวิจัย ทำการสุ่มจากกลุ่มประชากร โดยใช้สูตรของ ทาโรยามาเน่ (Yamane, 1973)

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

โดย N = จำนวนประชากรทั้งหมด
 e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ (นิยมใช้ 0.05)
 n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
 เมื่อแทนค่าสูตรข้างต้นจะได้

$$n = \frac{1790}{1 + 1790(0.05)^2}$$

$$n = 326.94$$

$$n = 327$$

ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 327 คน

3. การกำหนดวิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูล

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยศึกษาจากเอกสาร หนังสือ ตำรา วารสาร สิ่งพิมพ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสอบถาม ได้แก่ 1. การวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา (Contents Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของประเด็นคำถามการวิจัยกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยในรูปแบบของเทคนิคการวิเคราะห์ IOC (Index of Congruence) โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบไม่น้อยกว่า 5 คน ได้ผลการหาค่า IOC ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00 2. การหาค่าความเที่ยง (Reliability) นำแบบสอบถามที่ได้ไปปรับปรุงจากขั้นตอนการหาค่า IOC แล้วไปแจกให้กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยหรือพื้นที่ในการวิจัย จำนวน 30 ชุด ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของความเชื่อมั่นแบบสอบถาม (Try out) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.768

3.2 วิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดเก็บข้อมูลเชิงปริมาณตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) จัดเตรียมเครื่องมือตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถาม ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการแจกแบบสอบถาม

2) ผู้วิจัยเสนอติดต่อขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือถึงเจ้าคณะอำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อเข้าแจกแบบสอบถาม (Questionnaire)

3) ตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่รับกลับมาเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสังคมศาสตร์

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่ได้ทั้งหมดไปทำการตรวจสอบความถูกต้อง การลงรหัส และประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์เพื่อทำการคำนวณค่าสถิติต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์การนำเสนอและสรุปผลการวิจัย โดย 1) สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ สถิติ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (สิน พันธุ์พินิจ, 2557)

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ในการวิจัยครั้งนี้ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงกับผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวิจัย จำนวน 9 รูปหรือคน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structured Interview Form) โดยสัมภาษณ์เกี่ยวกับ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

3.1 ขอนหนังสือจาก มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์

3.2 ทำการนัดวัน เวลาและสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดนัดไว้ จนครบทุกประเด็น โดยใช้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์

3.3 นำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยวิธีการ ดังนี้

4.1 นำข้อมูลที่ได้จากสัมภาษณ์ ทำการถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ จำแนกเป็นประเด็น แล้วเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

4.2 วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context)

4.3 สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า

ตารางที่ 1 ระดับการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี โดยภาพรวม

(n=327)

ประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1) ด้านคุณภาพของงาน	3.72	0.41	มาก
2) ด้านปริมาณของงาน	3.74	0.45	มาก
3) ด้านระยะเวลา	3.75	0.49	มาก
4) ด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	3.76	0.57	มาก
โดยภาพรวม	3.74	0.43	มาก

จากตารางที่ 1 ประชาชนมีระดับประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.74$, S.D.=0.43) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ กับประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี

(n=327)

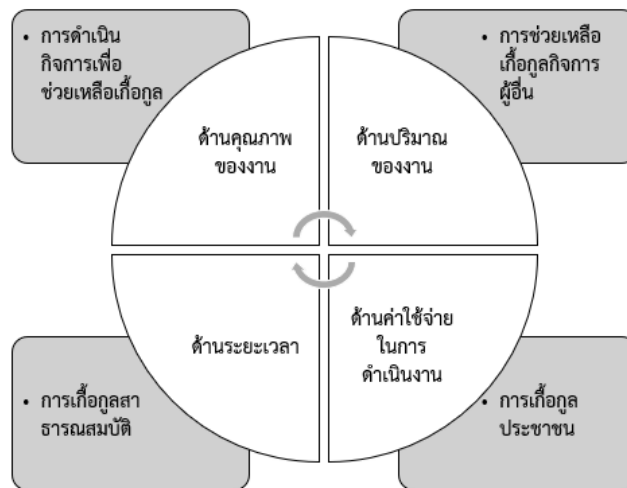
ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (p)				
	ด้านคุณภาพของงาน	ด้านปริมาณของงาน	ด้านระยะเวลา	ด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	โดยภาพรวม
ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล	0.528**	0.512**	0.526**	0.507**	0.577**
ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลเพื่อสาธารณประโยชน์	0.617**	0.615**	0.589**	0.648**	0.690**
ด้านการเกื้อกูลสาธารณสมบัติ	0.721**	0.712**	0.693**	0.657**	0.773**
ประชาชน	0.457**	0.451**	0.400**	0.366**	0.462**
โดยภาพรวม	0.709**	0.699**	0.674**	0.666**	0.764**

** ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (2 tailed)

จากตารางที่ 2 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่าง การบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ กับ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันเชิงบวก อยู่ในระดับปานกลาง ($r=0.764^{**}$) จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

วัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า แนวทางการส่งเสริมประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี ด้านคุณภาพของงาน จัดตั้งคณะทำงานจากทั้งพระและฆราวาส ใช้วัดเป็นศูนย์ประสานงาน รับฟังความคิดเห็นจากประชาชน ด้านปริมาณของงาน ประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วน และผู้นำชุมชนเพื่อจัดสรรความช่วยเหลืออย่างเหมาะสม ด้านระยะเวลา ดำเนินงานตามกรอบเวลาที่ชัดเจน รวดเร็ว เป็นธรรม และสรุปผลได้ตามเป้าหมาย ด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน จัดหางบประมาณผ่านกองทุนและกิจกรรมทอดผ้าป่า เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยอย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้ใหม่

แผนภาพที่ 1 : องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

ประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี พบว่า ด้านคุณภาพของงาน เป็นไปตามหลักเกณฑ์อย่างเคร่งครัด โดยยึดหลักธรรมและระเบียบแบบแผน ทำให้การช่วยเหลือมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม คณะสงฆ์ไม่เพียงให้คำแนะนำทางจิตใจแต่ยังลงมือปฏิบัติจริง เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนอย่างเป็นรูปธรรม ด้านปริมาณของงาน พระสงฆ์สามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนได้ครอบคลุม ทั้งด้านจิตใจและสังคม ผ่านการวางแผนอย่างเป็นระบบและการประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วน ด้านระยะเวลา โครงการต่าง ๆ ดำเนินงานเสร็จตามเป้าหมาย เนื่องจากมีการบริหารเวลาอย่างมีประสิทธิภาพ นำเทคโนโลยีมาช่วยลดขั้นตอน และกำหนดกรอบเวลาชัดเจน ด้านค่าใช้จ่าย มีการบริหารจัดการอย่างคุ้มค่า โดยลดต้นทุนผ่านการใช้อุปกรณ์รีไซเคิลและจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ประชาชนมีระดับประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.74$, S.D.=0.43) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน พระใบฎีกาสมคิด นาสีโล และคณะ (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของพระสังฆาธิการในการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนอำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร ผลการวิจัยพบว่า 1. บทบาทของพระสังฆาธิการในการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชน อำเภอวังทรายพูนจังหวัดพิจิตร โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูสังฆรักษ์เสกสรร อีรงโกโร (พรมศรี) (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.77$, S.D.=0.609)

2. ความสัมพันธ์ระหว่าง การบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ กับ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันเชิงบวก อยู่ในระดับปานกลาง ($r=0.764^{**}$) จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระทรงศักดิ์ ธีระมโน (ดิษฐลักขณ์) (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลสัมฤทธิ์จากการปฏิบัติธรรมของประชาชนที่วัดมเหยงคณ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีอายุต่างกัน และมีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความสัมพันธ์ผลสัมฤทธิ์จากการปฏิบัติธรรมของประชาชนที่วัดมเหยงคณ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน และมีความคิดเห็นต่อผลสัมฤทธิ์จากการปฏิบัติธรรมของประชาชนที่วัดมเหยงคณ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาภุชชชิต กิตติธมโม (นาคกล่อม) (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

3. แนวทางการส่งเสริมประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี ด้านคุณภาพของงาน จัดตั้งคณะทำงานจากทั้งพระและฆราวาส ใช้วัดเป็นศูนย์ประสานงาน รับฟังความคิดเห็นจากประชาชน ด้านปริมาณของงาน ประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วน และผู้นำชุมชนเพื่อจัดสรรความช่วยเหลืออย่างเหมาะสม ด้านระยะเวลา ดำเนินงานตามกรอบเวลาที่ชัดเจน รวดเร็ว เป็นธรรม และสรุปผลได้ตามเป้าหมาย ด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน จัดหางบประมาณผ่านกองทุนและกิจกรรมทอดผ้าป่า เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสุวัฒน์ คุณวุฒโธ (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในตำบลบ้านฆ้อง อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า ควรให้วัดที่ไม่มีความพร้อมเลือกดำเนินงานเฉพาะ

กิจการที่ให้ประโยชน์สูงสุดแก่สังคม ควรส่งเสริมการประสานงานและร่วมมือกันทำงานกับหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน ควรสร้างเครือข่ายจิตอาสาเฝ้าระวังการบุกรุกพื้นที่สาธารณะของชุมชน และควรจัดตั้งศูนย์บำบัดสภาพจิตใจแก่ผู้ยากไร้ประจำอำเภอ และยังคงคล้องกับงานวิจัยของ กฤษฎา อุดุชาภูษะ (2564) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า 1. ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล พบว่า วัดขาดจิตอาสาที่จะช่วยขนของไปบริจาคตามที่ต่างๆ ช่วงเวลาที่จัดโรงทานไม่สะดวกกับคนที่เลิกงานเย็น การประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง จึงทำให้ไม่ได้รับข่าวสาร 2. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ พบว่า ขาดความร่วมมือจากคนในชุมชน 3. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ พบว่า วัดยังขาดการประชาสัมพันธ์ที่ทั่วถึงเวลามีกิจกรรมระดมทุน 4. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป พบว่า หากเกิดเหตุการณ์ อาคารสำหรับตั้งหน่วยสงเคราะห์ หรือที่พักพิง ไม่น่าจะเพียงพอ

ข้อเสนอแนะ

การดำเนินงานด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี ให้ความสำคัญกับการช่วยเหลือประชาชนที่ประสบภัยหรือเผชิญความยากลำบาก โดยเน้นการจัดสรรสิ่งของจำเป็น เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยา และการให้คำแนะนำด้านจิตใจ วัดบางแห่งได้จัดตั้งเขตอภัยทานเพื่อเป็นที่พักชั่วคราวสำหรับผู้ขาดแคลน รวมถึงการจัดพื้นที่ช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากเหตุการณ์ต่าง ๆ เช่น น้ำท่วม ไฟไหม้ หรือภัยธรรมชาติ เพื่อแจกจ่ายสิ่งของและฟื้นฟูจิตใจผู้ได้รับผลกระทบ นอกจากนี้ ยังมีการสนับสนุนโครงการเพื่อประโยชน์ส่วนรวม เช่น การรีไซเคิลขยะเพื่อลดปัญหาสิ่งแวดล้อม การป้องกันยาเสพติดในกลุ่มเยาวชน การดูแลผู้ป่วยติดบ้านร่วมกับหน่วยงานสาธารณสุข รวมถึงการพัฒนาชุมชนผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การขุดลอกคลอง การติดตั้งไฟฟ้าสาธารณะ และการสร้างระบบประปา เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่

จากการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรีผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. คณะสงฆ์ควรมีการวางแผนเพื่อการประชาสัมพันธ์ควบคู่ไปกับการเตรียมการเกี่ยวกับงานด้านสาธารณสุขสงเคราะห์โดยยึดหลักวิชาการ กฎระเบียบทางสังคมและไม่ขัดต่อหลักพระธรรมวินัย
2. คณะสงฆ์ควรดำเนินงานเกี่ยวกับงานด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ควรส่งเสริมให้มีระบบสื่อสารข้อมูลหลายทาง ผ่านทางสื่อสารมวลชนไปยังองค์กรต่าง ๆ และภาคประชาชนในชุมชนให้มากขึ้น
3. คณะสงฆ์ควรสนับสนุนให้มีการวิจัยสร้างองค์ความรู้ให้ในการสังคมเพื่อการแบ่งปันน้ำใจสู่สาธารณชน ในระดับอื่นต่อไป เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้เป็นฐานคิดในการพัฒนาระบบการดำเนินงานด้านสาธารณสุขสงเคราะห์
4. คณะสงฆ์และภาครัฐที่ต้องการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรของตนและมีความต้องการพัฒนาวิชาการความรู้ของหน่วยงานและอุทิศตนเพื่อจะทำงานด้านสาธารณสุขสงเคราะห์เพื่อประโยชน์ส่วนรวมมากขึ้น ควรสนับสนุนกิจกรรมด้านการวิจัยและพัฒนาสร้างองค์ความรู้ใหม่ให้มากขึ้น

References

- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (12 สิงหาคม 2567). สถิติประชากรทางการทะเบียนราษฎร อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี. <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statMONTH/statmonth/#/displayData>
- กฤษฎา อุดชาณะ. (2564). รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสุขของคณะสงฆ์ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. [สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ]. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระใบฎีกาสมคิด นาถสีโล และคณะ. (2561). บทบาทของพระสังฆาธิการในการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชน อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 7(2)พิเศษ, 246-255.
- พระครูสังฆรักษ์เสกสรร อีรงก่อ (พรมศรี). (2564). ประสิทธิภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา. [สารนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ]. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระทรงศักดิ์ ธีรธมโม (ดิษฐลัษณ์). (2563). ผลสัมฤทธิ์จากการปฏิบัติธรรมของประชาชนที่วัดมเหยงคณ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. [สารนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ]. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมวรเมธี (สุชิน อคฺคชิโน). (2550). *การพัฒนาวัด*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- พระพรหมกวี (วรวิทย์ คงคปญฺโญ). (2553). *การคณะสงฆ์และพระศาสนา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาภุชชิตชัย กิตติธมโม (นาคกล่อม). (2564). ประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสาธารณสุขของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. [สารนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ]. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสุวัฒน์ คุณวุฒโฒ. (2564). การจัดการงานสาธารณสุขของพระสังฆาธิการในตำบลบ้านฆ้อง อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี. [สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ]. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก. (2546). *พุทธธรรมกับการพัฒนา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อักษรไทย.
- สิน พันธุ์พินิจ. (2557). *เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท จูนพับลิสซิ่ง จำกัด.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. Tokyo: Aoyama Gakuin University.